

Meertaligheid in de vroege kinderjaren

Victoria Van Oss

Steunpunt Diversiteit & Leren (Universiteit Gent)

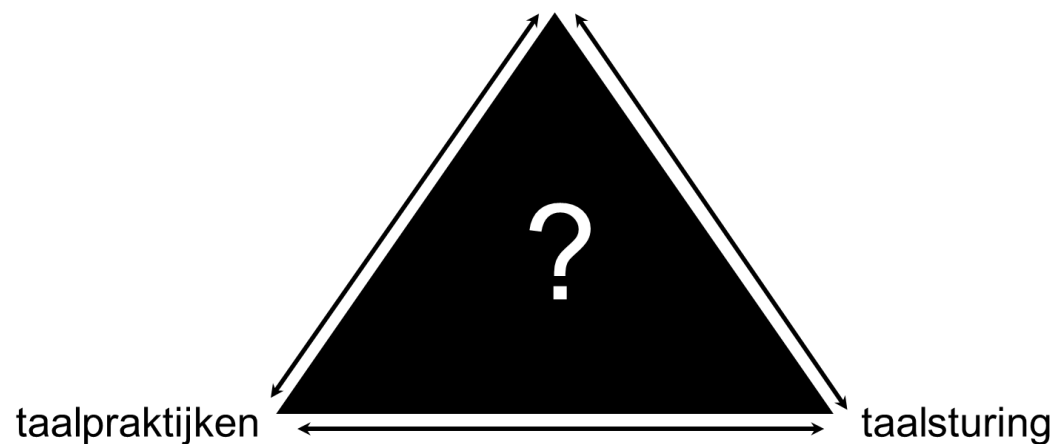

UNIVERSITEIT
GENT

steunpunt
diversiteit
& leren

taalovertuigingen

Boekstart.be
iedereenleest.

Kind&Gezin

fwo Research Foundation
Flanders
Opening new horizons

“MEERTALIGHEID”

Wat roept dit
op bij jullie?

Twee soorten meertaligheid

simultane meertaligheid

Waarbij kinderen *vanaf de geboorte* meerdere talen verwerven

successieve meertaligheid

Waarbij kinderen eerst één taal (de thuistaal) leren en *pas op latere leeftijd* een andere taal (bv. Nederlands) leren.

Voordelen meertalig opgroeien

- ✓ *Cognitieve* vaardigheden
- ✓ *Sociale* vaardigheden
- ✓ *Taal*vaardigheden

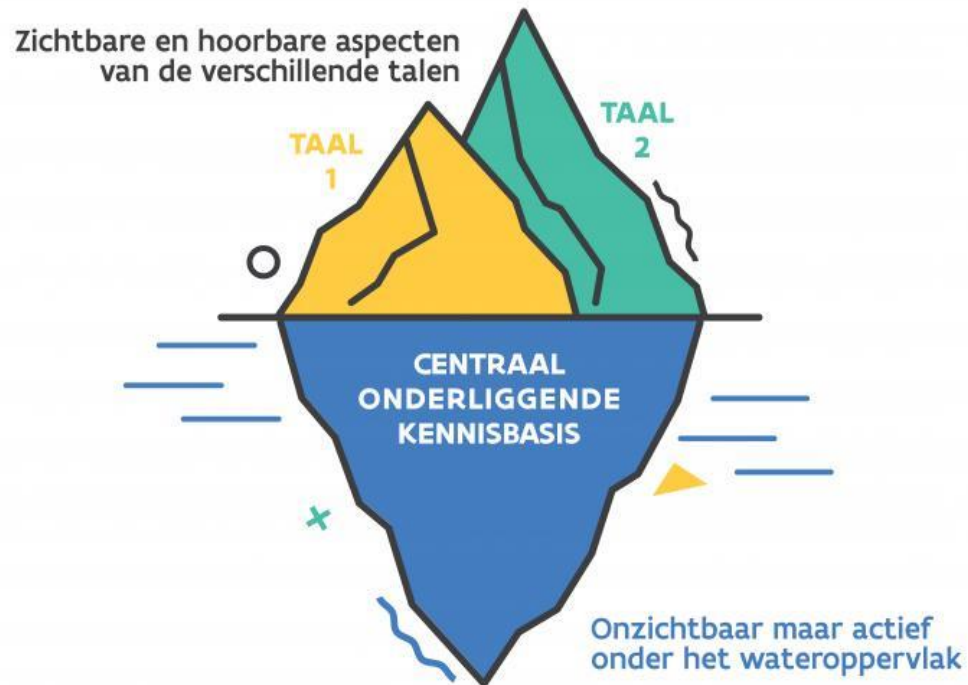
(!) **Voorwaarden** om de voordelen van meertaligheid te realiseren

Alle talen gelijkwaardig

Taalverwerking in het meertalig brein

Een kind maakt op jonge leeftijd nog geen onderscheid tussen de verschillende talen. Ze zijn met elkaar verbonden.

centraal talenreservoir

- Omvat alle kennis & vaardigheden (bv. abstract denken, conceptuele kennis)
- Alle talen putten hieruit

stevige basis in de thuistaal = stevige basis voor het leren van andere talen!

Taalontwikkeling bij meertalige kinderen

= eentalige taalontwikkeling,
maar weliswaar met enkele verschillen:

- Vroege bewustwording van taal
- Mixen van talen
- Woordenschat

Meertalige ontwikkeling **ondersteunen**

1. Praat veel met je baby
2. Spreek de taal of talen die je goed kan en waar je je goed bij voelt
3. Denk bewust na over de plaats van de verschillende talen in je gezin en in je omgeving
4. Zorg dat de verschillende talen genoeg aan bod komen.
5. Vertellen, zingen of voorlezen: praten kan op verschillende manieren.

HOE (?) meertalig opvoeden (1)

STAP 1.

Breng je gezin in kaart

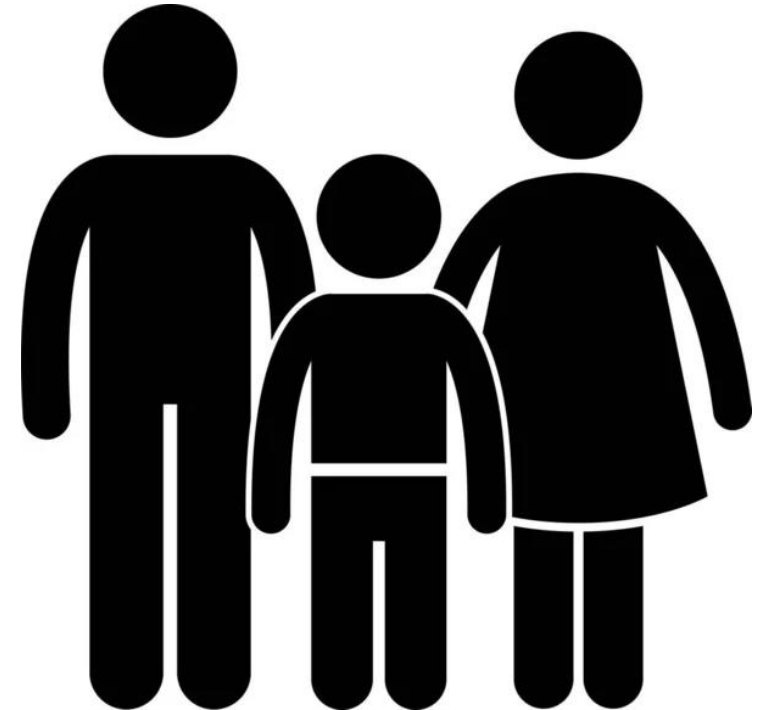

HOE (?) meertalig opvoeden (2)

STAP 2.

Meertalige opvoedingsstrategieën

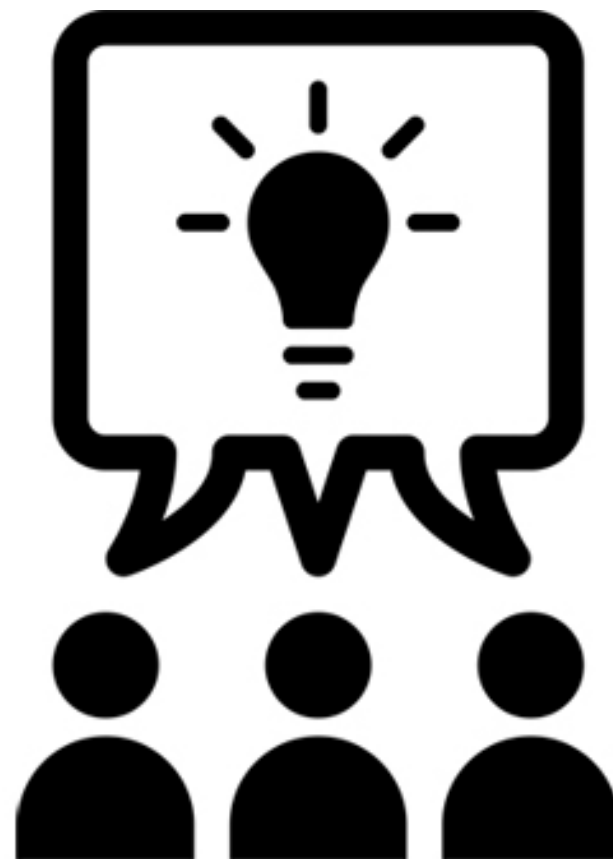
1. Eén ouder, één taal (OPOL)
2. Mixen van talen
3. Thuistaal en mixen
4. Nederlands en mixen
5. Uitsluitend thuistaal
6. Drie talen

Tijd voor reflectie

Deel 1.

FEIT OF FABEL (?)

Door meertaligheid
worden gemakkelijk
taalachterstanden
gecreëerd

Door meertaligheid
worden gemakkelijk
taalachterstanden
gecreëerd

Taalachterstand – vaak enkel gemeten voor het NL – en meertaligheid worden vaak ten onrechte met elkaar in verband gebracht. Daarbij wordt gekeken naar het niveau van de schooltaal in verhouding tot het gemiddelde niveau; terwijl een kind dat op latere leeftijd met de schooltaal in aanraking is gekomen niet mag worden vergeleken met een kind dat met de schooltaal is opgegroeid.

= FABEL

taalontwikkelingsstoornis

≠

taalblootstellingsachterstand

Thuis een andere taal
spreken heeft een
negatief effect op het
leren van Nederlands

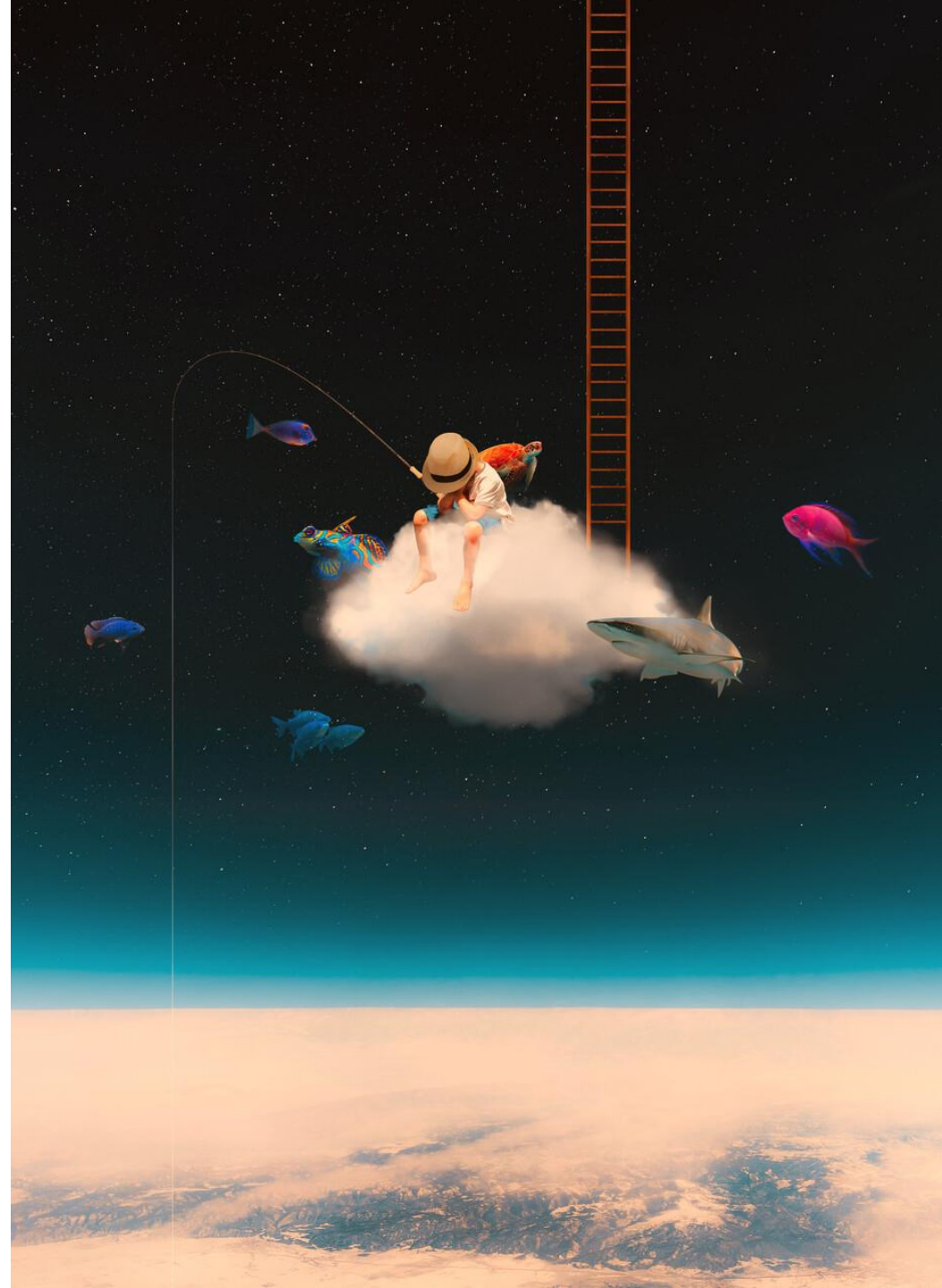
Thuis een andere taal
spreken heeft een
negatief effect op het
leren van Nederlands

= **FABEL**

Kinderen met een andere thuistaal dan het NL bezitten al een taalsysteem in deze taal en bouwen hierop verder. Een goede taalvaardigheid in de 1ste taal hangt samen met de taalvaardigheid in de 2de taal.

Lang werd gedacht dat het beter zou zijn om thuis in NL te communiceren, zodat het kind de nieuwe taal zo snel mogelijk zou aanleren. Maar in hoeverre kan een kind een nieuwe taal leren als de ouders niet vaardig zijn in die taal?

Het is niet omdat een kind
in een meertalige omgeving
wordt opgevoed, dat het
later sowieso al deze talen
even vlot zal spreken.

Het is niet omdat een kind in een meertalige omgeving wordt opgevoed, dat het later sowieso al deze talen even vlot zal spreken.

= FEIT

Voor eentalige kinderen ligt het voor de hand dat ze de taal zullen gebruiken die ze horen in hun omgeving. Voor meertalige kinderen is dit echter niet altijd het geval.

Meertalige kinderen krijgen niet altijd evenveel spreekkansen en interactiemogelijkheden in de verschillende talen. Hierdoor zal de spreekvaardigheid in de verschillende talen niet gelijk evolueren.

In een meertalig gezin
spreekt de ene ouder best
de ene taal met het kind, en
de andere ouder de andere
taal.

In een meertalig gezin
spreekt de ene ouder
best de ene taal met het
kind, en de andere ouder
de andere taal.

= **FABEL**

De OPOL methode is slechts één van de verschillende strategieën die gezinnen kunnen toepassen om hun kinderen meertalig op te voeden.

OPOL is echter niet geschikt voor *alle* gezinnen.
Bovendien is het moeilijk voor ouders om deze strategie *altijd en consequent* toe te passen.

Meertalige kinderen hebben
een tragere taalontwikkeling
dan eentalige kinderen.

Meertalige kinderen
hebben een tragere
taalontwikkeling dan
eentalige kinderen.

= FABEL

Uit onderzoek blijkt dat kinderen die vanaf hun geboorte met twee talen opgroeien op hetzelfde moment gaan brabbelen en praten als eentalige kinderen.

MAAR ... Meertalige kinderen kennen in één taal vaak wat minder woorden, dan hun eentalige leeftijdsgenoten. Tel je echter het aantal woorden in de verschillende talen samen, dan kennen ze evenveel of soms meer woorden.

Als een peuter een nieuwe taal leert in de opvang, bouwt hij verder op de kennis die hij heeft in andere talen.

Als een peuter een
nieuwe taal leert in de
opvang, bouwt hij verder
op de kennis die hij heeft
in andere talen.

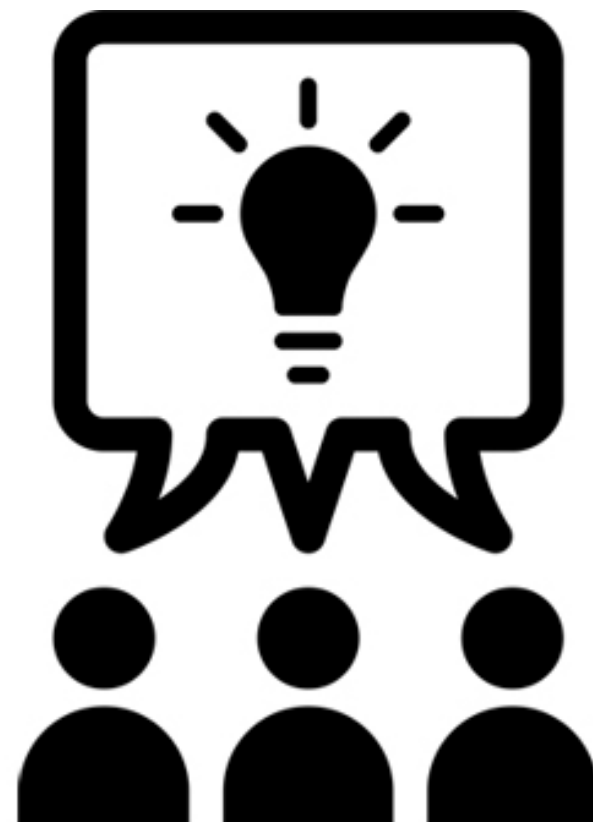

FEIT

Het aanleren van een nieuwe taal bouwt verder op de
fundamenten van de eerste taal die je hebt geleerd.

Vandaar dat het belangrijk is om de thuistaal toe te laten
in de kinderopvang en ouders te ondersteunen een
kwaliteitsvol taalaanbod te geven in de thuistaal.

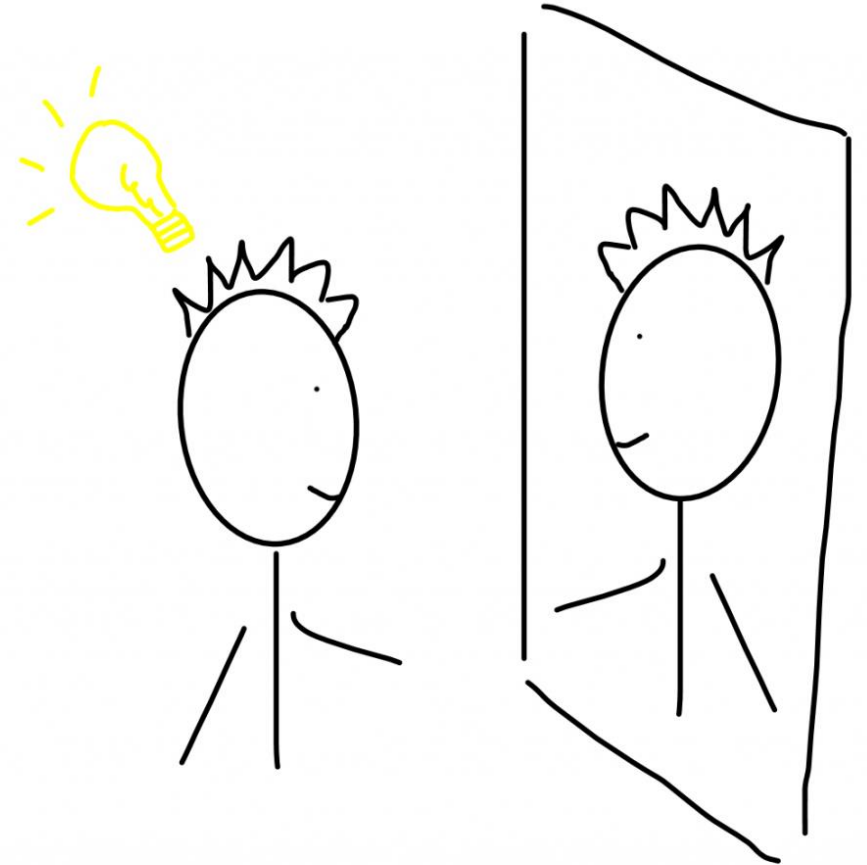
Deel II.

Reflecteren vanuit **vignetten**

Een **vignette** is een uitgeschreven voorbeeldsituatie, waarbij jullie gevraagd worden hoe jullie zouden reageren in die situatie of wat jullie ervan vinden.

De vignetten kennen een *open einde* en de hamvraag hierbij is: “hoe zou jij hiermee omgaan”?

Vignet 1: Luizen

Tarik is twee jaar oud wanneer hij voor het eerst bij jullie in de opvang komt. Het is zijn eerste ervaring met kinderopvang, want voordien is hij steeds thuis geweest. De ouders van Tarik spreken allebei Turks en enkele woorden Frans, maar geen Nederlands. Nadat Tarik samen met zijn mama twee halve dagen is komen wennen, mag hij meteen starten met een volledige dag zonder mama. De eerste twee weken zijn niet gemakkelijk voor Tarik. Hij is erg huilerig, klampt zich vast aan de begeleider en heeft een bezorgde en vragende blik bij routines en overgangsmomenten. Hij begrijpt niets van wat er tegen hem gezegd wordt en niemand van de begeleiders kan Turks. Ook de eerste contacten met de ouders verlopen moeizaam en er wordt waarbij jullie veel met handen en voeten hebben proberen uitleggen. De mama van Tarik zegt steeds “Oké”, maar aan haar gezichtsuitdrukking kan men niet afleiden of ze de boodschap wel begrepen heeft. Jullie weten niet of de moeder van Tarik kan lezen. Vandaag hebben jullie luizen ontdekt bij Tarik.

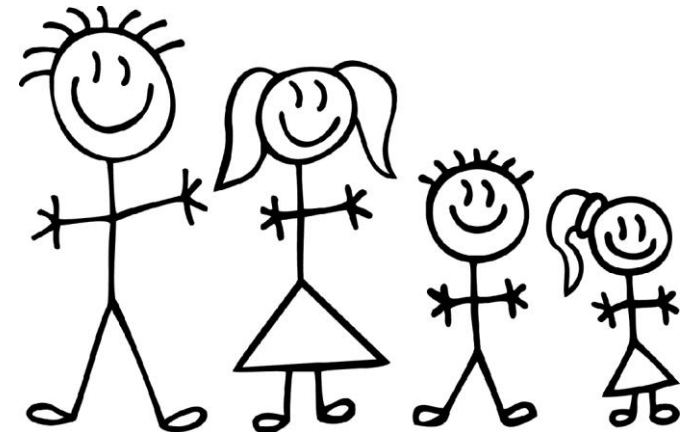
Wat gaan jullie doen?

Vignet 2: Meertalig gezin

Een meertalig gezin komt bij jullie op bezoek in het consultatiebureau. De mama spreekt Spaans en Portugees en de papa spreekt Frans. Samen hebben ze een zoontje die net twee maanden is geworden. Ze vragen zich af hoe ze het best de meertalige opvoeding van hun zoontje aanpakken.

Hoe reageren jullie?

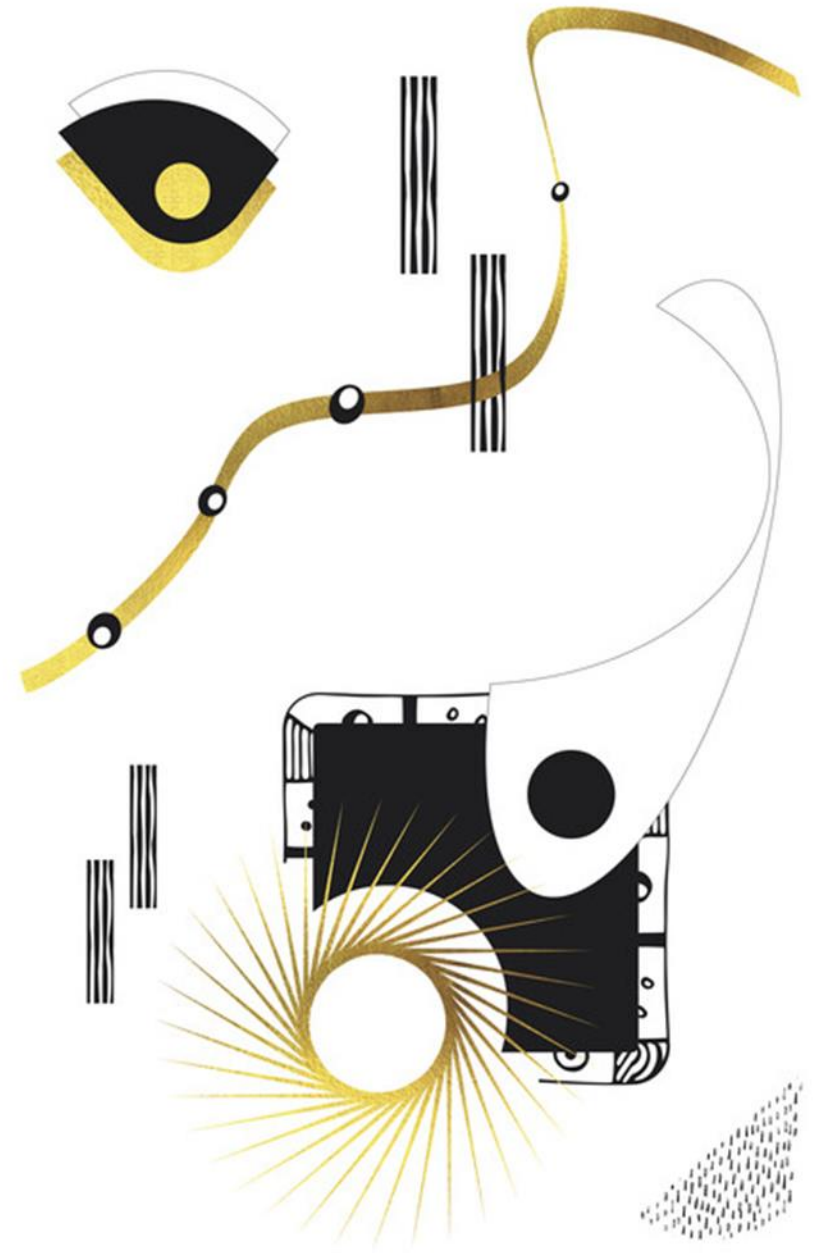
Vignet 3: Maandelijks koffiemoment

Maandelijks organiseren we in onze peutertuin een koffiemoment voor ouders. Het doel daarvan is in eerste instantie: ontmoeten. Het valt echter op dat het steeds dezelfde ouders zijn die regelmatig komen: de Nederlandstalige ouders. De peutertuin is nochtans divers op het vlak van talen. Er zijn gezinnen met Turkse, Marokkaanse en Pakistaanse roots, maar die komen zelden naar het koffiemoment.

Hoe kunnen we het koffiemoment anders organiseren, zodat alle ouders zich welkom voelen?

Ondersteunende materialen

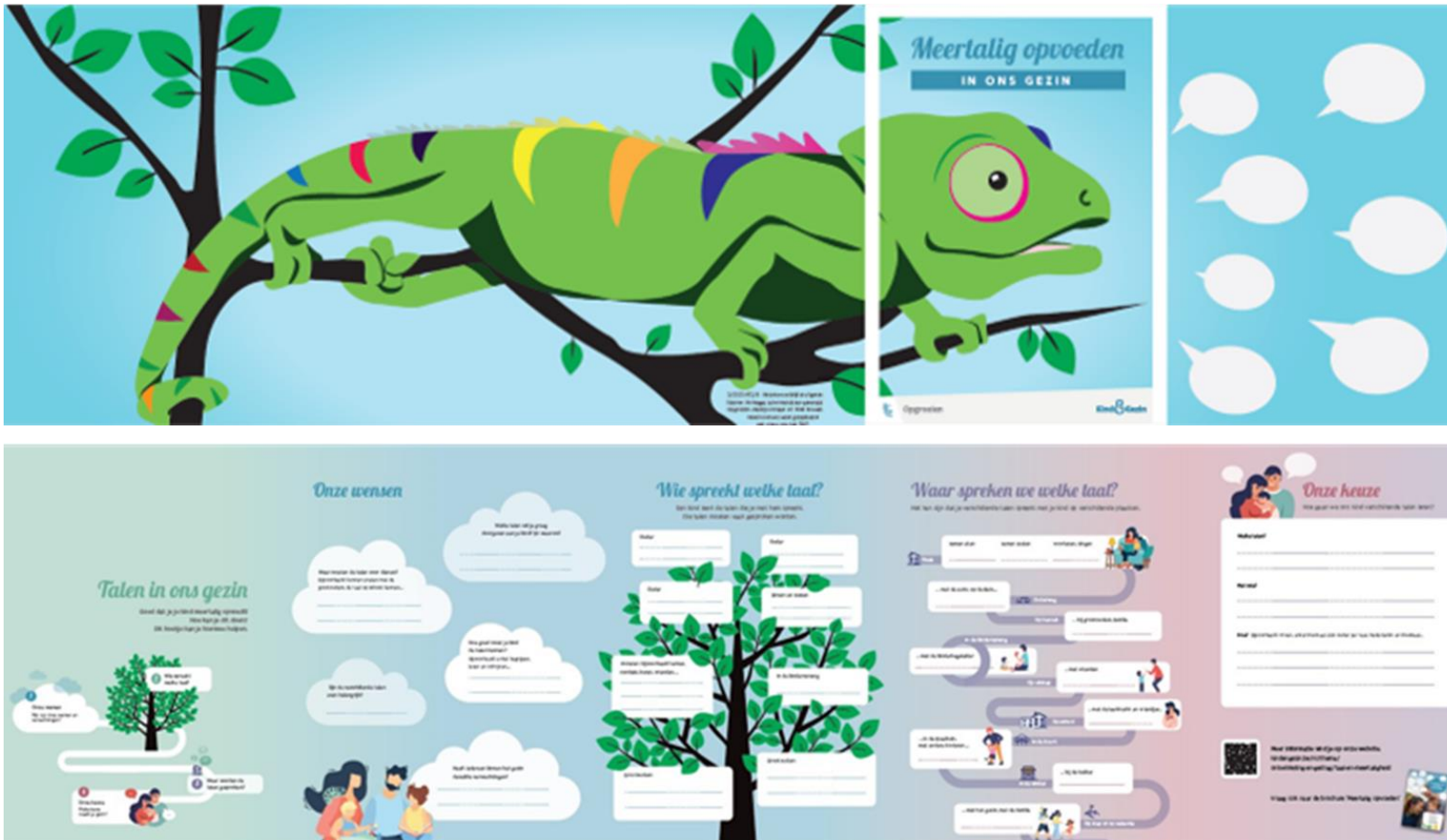
VBJK: De reflectiewaaier

Tool voor ondersteuners

- handleiding
- basisteksten
- extra info
- waaier aan reflectie-instrumenten
- en actie

Kind & Gezin: meertaligheid in de gezinsondersteuning

Zijn er nog
vragen?

